

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro

HOTĂRÂREA NR. 602 din 17.12.2012

Dosar nr.: 195/2012

Petiția nr.: 2421/18.05.2012

Petent: Partida Romilor Pro-Europa

Reclamat: Cotidianul „Jurnalul Național” - INTACT Media Group

Obiect: publicarea pe varianta on-line a cotidianului a unui articol care a generat la rubrica *Comentarii* mai multe păreri și opinii discriminatorii la adresa etniei rome

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1.1.1. Partida Romilor Pro-Europa .

1.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

1.2.1. Cotidianul „Jurnalul Național”, . prin INTACT Media Group cu sediul în

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Sesizarea petentului vizează publicarea pe varianta on-line a cotidianului a unui articol care a generat la rubrica *Comentarii* mai multe păreri și opinii discriminatorii la adresa etniei rome. Petentul consideră discriminatoriu faptul că nu sunt filtrate comentariile postate, aducându-se atingere demnității personale a comunității rome.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.2. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 14.08.2012, prin adresa nr. 2421/02.08.2012 fiind citat petentul, prin reprezentant, iar prin adresa nr. 3686/02.08.2012 fiind citat Cotidianul „Jurnalul Național”, prin reprezentant. Părțile au fost absente la audiere.

3.4. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentului

4.1.1. Petentul arată că în data de 2 mai 2012 reclamantul a publicat articolul „Guvernul se face că investighează gulerele albe țigănești”. Pe varianta on-line a cotidianului apar postate la rubrica comentarii o avalanșă de păreri și opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România, ce au menirea de a afecta grav dreptul la demnitatea personală a acestei comunități.

4.1.2. Petentul precizează că nu pune în discuție libertatea presei, respectiv a jurnalistului în domeniul presei scrise, unde marja de apreciere a autorităților naționale se circumscrie interesului unei societăți democratice de a permite presei să își joace rolul indispensabil de "câine de pază" și să își exercite dreptul de a furniza informații ce privesc probleme de interes general, astfel cum reține și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și jurisprudența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

4.1.3. În acest sens, trebuie avută în vedere obligația asumată de fiecare cotidian, central sau local, în ce privește filtrarea și postarea comentariilor cititorilor, cu privire la aspectele dezbătute în articolul de presă la care se fac comentarii. Astfel, responsabilitatea cotidianului on-line, trebuie raportată și la mijloacele tehnice puse la dispoziția publicului larg, prin intermediul forumurilor de discuții, ce permit postarea comentariilor, în esență prin asigurarea exprimării ideilor, opiniilor, gândurilor, etc. Prin asigurarea cadrului tehnic și informatic de liberă exprimare prin observații, comentarii sau reacții la subiectele prezentate în presa scrisă, un cotidian ce publică și ediție on-line, ar trebui să asigure și mijloacele tehnice, raportat la îndatoririle și responsabilitățile speciale ce derivă din libertatea de exprimare, de natură a preveni abuzurile de limbaj ce pot prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și dreptul la propria imagine. Petentul precizează că ziarul „Jurnalul Național” dispune de un sistem electronic de filtrare automată a termenilor sau sintagmelor cu conținut injurios, ofensator sau trivial.

4.1.4. C.N.C.D. a reiterat în nenumărate rânduri, în jurisprudența sa, că dreptul de a nu fi supus discriminării, constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată, având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori, ca scop însă, și situația în care nu vizează, are ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Trădând pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente, sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

4.1.5. Dreptul la libera exprimare este limitat, așa cum prevede articolul 10 din Convenție Europeană a Drepturilor Omului. În plus se arată că este singurul drept garantat de Convenție care comportă îndatoriri și răspunderi speciale, constituind totodată unul din fundamentele unei societăți democratice. Raportându-ne la standardele jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și cele ale Curții Constituționale, petentul consideră că în urma analizei prezentate cu privire la relația dintre dreptul de a nu fi supus discriminării și libertatea de exprimare, exercitarea abuzivă a libertății de exprimare a condus la încălcarea dreptului la demnitate personală.

4.1.6. Petentul depune ca mijloc de probă copie a articolului și a comentariilor în cauză precum și link-ul la care poate fi accesat probatoriul arătat.

4.2. Punctul de vedere al Cotidianului „Jurnalul Național”

4.2.1. Cotidianul „Jurnalul Național” nu a comunicat un punct de vedere cu privire la obiectul petiției.

5.1. În fapt, Colegiul director reține că, comentariile generate de articolul „Guvernul se face că investighează gulerele albe țigănești” de pe varianta on-line a cotidianului reclamat intră sub incidența art. 2 alin.1 și art.15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

5.2.1. În drept, conform art. 2 alin. 1 din O.G.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare,

constituie discriminare “orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

5.2.2. Potrivit art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.

5.2.3. O faptă poate fi calificată ca fiind faptă de discriminare dacă îndeplinește cumulativ mai multe condiții :

- Existența unui tratament diferențiat manifestat prin deosebire, excludere, restricție sau preferință (existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile)
- Existența unui criteriu de discriminare potrivit art. 2, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 republicată. Potrivit legii, criteriile de discriminare sunt: *rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu.*
- Tratamentul diferențiat să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a unui drept recunoscut de lege;
- Tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluia scop să nu fie adecvate și necesare.

5.2.4. Colegiul director a analizat petiția având în vedere elementele constitutive ale unei fapte de discriminare. Astfel, Colegiul director a analizat dacă există un tratament diferențiat între diferite persoane care se află în situații comparabile și care sunt tratate în mod diferit din cauza unui criteriu de discriminare. Astfel, Colegiul director apreciază că se invocă un tratament diferențiat în ceea ce privește nefiltrarea comentariilor generate de articolul „Guvernul se face că investighează gulerele albe țigănești” de pe varianta on-line a cotidianului reclamat.

5.2.5. Trebuie avut în vedere faptul că deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul din criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, dar trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în acest articol de lege. Colegiul director, analizând înscrisurile aflate la dosar și a sesizării, astfel cum este formulată, apreciază că la baza tratamentului diferențiat a stat apartenența la etnia romă, articolul incriminat generând comentarii precum „moarte țigăniei”, „nu mai ajutați țiganii”, „linșajii economici”, „nu îi mai tolerați”, „trebuie dusă o politică de alungare și de scădere a natalității acestei rase infecte”, etc.

5.2.6. Colegiul director, la analizarea obiectului plângerii deduse soluționării, se raportează și la jurisprudența CEDO pentru a defini limita dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate. Privind libertatea de exprimare, CEDO analizează trei aspecte:

a) legalitatea restrângerii, și anume existența unei baze legale interne, și calitatea normei juridice (legea trebuie să fie accesibilă, precisă și previzibilă în așa fel încât să se înțeleagă restrângerea în mod clar, totodată trebuie să permită estimarea consecințelor faptelor contrare legii);

b) legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

c) necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

5.2.7. În acest sens, CEDO a elaborat un set de principii:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș.a.);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.);

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 ș. a.); astfel, între altele, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș. a.);

d) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40 ș. a.);

e) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 ș. a.);

f) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41 ș.a.);

g) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38 ș. a.);

j) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31 ș. a.); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea discriminării trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.);

k) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115 ș. a.).

5.2.8. Colegiul director, analizând înscrisurile aflate la dosar și a sesizării, astfel cum este formulată, apreciază că, comentariile generate de articolul „Guvernul se face că investighează gurile albe țigănești” de pe varianta on-line a cotidianului reclamat au un caracter discriminatoriu și rasist, care duce la instigare la ură. Colegiul consideră necesară precizarea conform căreia, comentariile de acest nivel sunt foarte periculoase datorită durității acestora (“trebuie dusă o politică de alungare și de scădere a natalității acestei rase infecte”). Nu se poate reține libera exprimare în cuvinte atât de dure precum cele arătate, ci mai degrabă o formă de ură inexplicabilă care nu poate decât să instige și care, mai mult, pot fi urmate ca exemplu. Astfel, Colegiul consideră că acest model de comentarii trebuie atent urmărit/supravegheate și eliminate, în vederea evitării situațiilor în cauză. Având în vedere obligația ziarului de a face tot posibilul evitării postării unor astfel de mesaje, Colegiul recomandă reclamatului instituirea unei metode de a filtra comentariile cititorilor, prin interzicerea unor cuvinte cheie, care ar putea aduce atingerea demnității umane.

5.2.9. Art. 7 din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor, prevede că: (1) Avertismentul constă în atenționarea verbală sau scrisă a contravenientului asupra pericolului social al faptei săvârșite, însoțită de recomandarea de a respecta dispozițiile legale; (2) Avertismentul se aplică în cazul în care fapta este de gravitate redusă; (3) Avertismentul se poate aplica și în cazul în care actul normativ de stabilire și sancționare a contravenției nu prevede această sancțiune.

5.2.10. Având în vedere motivele expuse mai sus, Colegiul director constată că se întrunesc cumulativ elementele constitutive ale unei fapte de discriminare prevăzute de art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Colegiul director apreciază că, în cauză, sunt elemente care să probeze faptele de discriminare de care este acuzat reclamatul și care să conducă la angajarea răspunderii contravenționale.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Constatarea existenței unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15 din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată;

2. Sancționarea Cotidianului „Jurnalul Național”, prin reprezentant, pentru faptele prevăzute la art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu avertisment, conform art. 7 din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor, actualizată;

3. Recomandă Cotidianului Jurnalul Național, prin reprezentant, să manifeste exigență în raport cu modul în care se exercită dreptul la libertatea de exprimare din prisma reputației sau a drepturilor altora, pentru a asigura respectarea demnității personale și a principiului nediscriminării, garantate în România prin Constituție și O.G. nr. 137/2000

4. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte;

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA - Membru

LAZĂR MARIA – Membru

PANFILE ANAMARIA – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA - Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

Motivele de fapt și de drept redactate As.C.
Tehnoredactat D.D.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.